

Magdalena Kogut-Jaworska

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: magdalena.kogut@wzieu.pl

**NOWE INSTRUMENTY FINANSOWANIA
WSPÓLPRACY MIĘDZY SAMORZĄDAMI
W RAMACH PROGRAMOWANIA I REALIZACJI
POLITYKI REGIONALNEJ W LATACH 2014-2020**

**NEW FINANCING TOOLS FOR CO-OPERATION
BETWEEN SELF-GOVERNMENTS
IN THE FRAMEWORK CREATED
FOR PROGRAMMING AND IMPLEMENTATION
OF REGIONAL POLICIES FOR THE PERIOD 2014-2020**

DOI: 10.15611/pn.2017.478.22

JEL Classification: H2, H5, H7

Streszczenie: Jednym z najważniejszych założeń nowej polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014-2020 jest potraktowanie jako priorytetowego podejścia terytorialnego. Nowe instrumenty zaproponowane w pakietach legislacyjnych UE w swym założeniu mają usprawnić wykorzystanie środków unijnych, przyczynić się do tego, by w nowej perspektywie były bardziej efektywnie wykorzystane. Celem artykułu jest przedstawienie istoty i zakresu nowych instrumentów finansowania współpracy między samorządami w ramach programowania i realizacji polityki regionalnej oraz dokonanie próby oceny korzyści i ograniczeń związanych z ich wdrożeniem.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, finanse samorządowe, finanse UE, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Kontrakt Samorządowy.

Summary: One of the most important assumptions of the new EU Cohesion Policy for 2014-2020 is prioritisation of territorial approach. New instruments proposed in legislative packages of the EU are supposed to rationalise the implementation of the EU financial means and to contribute into more effective utilisation of the funds in the future perspective. The aim of the paper is to introduce the essence and the scope of new tools for financing co-operation between self-governments within the framework and for the realisation of regional policies. The paper also aims at making an assessment of benefits and limitations connected within the implementation of the new policies and tools.

Keywords: local self-government, local government finances, UE funds, integrated territorial investment, local self-government contract.

1. Wstęp

Obecnie obowiązujące reformy polityki spójności zaczęły się w 2010 r. opublikowaniem dokumentu Strategia Europa 2020. W 2013 r. wprowadzono szereg dokumentów będących wytycznymi doprecyzowującymi wymagania dotyczące uwzględnienia czynników nowego paradygmatu rozwoju [EFSI 2014]. Jednym z najważniejszych założeń nowej polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014-2020 było potraktowanie jako priorytetowego podejścia terytorialnego. Nowe narzędzia zaproponowane w pakietach legislacyjnych UE w swym założeniu miały usprawnić wykorzystanie środków unijnych i przyczynić się do tego, by w nowej perspektywie były bardziej efektywnie wykorzystane.

Na kanwie ustaleń strategicznych wynikających z dokumentów europejskich, a także Umowy Partnerstwa, określającej kierunki i sposób interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa [Umowa Partnerstwa 2015], wprowadzono do życia nowe instrumenty terytorializacji. Stanowią one urzeczywistnienie idei planowania i realizowania procesów rozwoju i w swym założeniu mają dążyć do zapewnienia spójności społeczno-gospodarczej. Ich kluczową rolą jest skoncentrowanie interwencji i zasobów wokół projektów realizowanych na bazie partnerstw zawiązywanych między jednostkami samorządu terytorialnego na poziomie lokalnym i regionalnym, często komplementarnych względem projektów realizowanych przez inne podmioty środowiska społeczno-gospodarczego, np. przedsiębiorców czy instytucji trzeciego sektora.

W artykule przedstawiono przykłady mechanizmów wspierających przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych, w tym w szczególności obligatoryjnie wprowadzone Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) dedykowane obszarom zurbanizowanym oraz Kontrakt Samorządowy stanowiący oddolną i fakultatywną inicjatywę adresowaną do samorządów o zasięgu bardziej lokalnym (czasem wręcz peryferyjnym). Za główny cel natomiast uznano przedstawienie istoty i zakresu działania nowych instrumentów finansowania współpracy między samorządami w ramach programowania i realizacji polityki regionalnej oraz dokonanie próby oceny korzyści i ograniczeń związanych z ich wdrożeniem.

2. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Jednostki samorządu terytorialnego z obszaru charakteryzującego się powiązaniem funkcjonalnymi, wspólnym potencjałem oraz chęcią zaangażowania się na rzecz wdrożenia spójnych i komplementarnych projektów rozwojowych mogą zawiązać

partnerstwa w formie nowego mechanizmu organizacji polityki spójności, jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)¹.

ZIT-y znajdują się wśród instrumentów dedykowanych obszarom zurbanizowanym i w swym założeniu mają służyć zwiększeniu zaangażowania miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzaniu środkami strukturalnymi UE [Umowa Partnerstwa 2015]. Dzięki bowiem temu mechanizmowi partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego, tj. miast i powiązanych z nimi funkcjonalnie gmin, władze województwa ustalają wspólne cele rozwojowe, a następnie wskazują zintegrowane przedsięwzięcia niezbędne do ich osiągnięcia, łącząc działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności². Aby realizować ZIT, jednostki terytorialne tworzące miejski obszar funkcjonalny muszą przyjąć zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa – utworzyć tzw. związek ZIT, jakim jest np. stowarzyszenie czy związek międzygminny. Drugi warunek, który należy spełnić *ex ante*, to posiadanie strategii ZIT. W strategii tej należy określić przede wszystkim cele, zasady współpracy, kierunki rozwoju, analizę potencjałów i barier dla obszaru jako całości oraz najważniejsze planowane wspólne inwestycje [Zakrzewska-Półtorak 2013]. Dodatkowo jednostki tworzące miejski obszar funkcjonalny muszą podpisać porozumienie z zarządem województwa o wdrożeniu ZIT.

Zakłada się, że ZIT przyczynią się do zwiększenia współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych miast w Polsce, pomogą w realizacji zintegrowanych projektów oraz zwiększą udział miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzaniu programami operacyjnymi. W dokumencie pn. Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE [2013], w tym realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, wskazano obszary koncentracji kierunków interwencji w ramach ZIT. Tabela 1 ukazuje ważniejsze z nich.

Należy wskazać, że przepisy dotyczące ZIT niosą z sobą liczne potencjalne korzyści [Arkusz informacyjny... 2014]:

- ZIT są instrumentem promującym zintegrowane wykorzystanie funduszy i jako takie mają potencjał osiągnięcia lepszych połączonych wyników przy takich samych kwotach inwestycji publicznych;
- potencjalne powierzenie podmiotom ze szczebla poniżej regionalnego zarządzania zintegrowanymi inwestycjami terytorialnymi wzmacnia ich pozycję, ponieważ wciąga je w proces przygotowania i wdrożenia programu oraz czyni za niego odpowiedzialnymi;

¹ Wdrożenie ZIT w Polsce zostało uregulowane przepisami ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 [Ustawa z 11 lipca 2014].

² Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w Polsce realizowane są w ramach specjalnie wydzielonych alokacji w każdym z 16 programów regionalnych (RPO), a także mogą otrzymać wsparcie finansowe pośrednio w ramach programów krajowych (projekty komplementarne finansowanych z Programu Infrastruktura i Środowisko – POIiŚ i Programu Polska Wschodnia – POPW).

Tabela 1. Kierunki interwencji ZIT wynikające z priorytetów Wspólnych Ram Strategicznych na lata 2014-2020

Rozwój zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny	Realizacja przyjaznych środowisku i niskoemisyjnych strategii organizacji transportu publicznego wspólnych dla całego obszaru funkcjonalnego – realizacja projektów dot. np. wprowadzenia zintegrowanych kart miejskich, udogodnienia dla podróży multimodalnych i mobilności pracowników (m.in. budowa systemu „parkuj i jedź”, centra przesiadkowe, parkingi rowerowe), realizacja innowacyjnych transportowych systemów informacji i zarządzania ruchem, ograniczenie i uspokajanie ruchu samochodowego w centrach miast, budowa ścieżek rowerowych dla celów komunikacyjnych (dojazd do pracy), rozwój infrastruktury promującej transport ekologiczny.
Przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego	Realizacja wspólnego dla całego obszaru funkcjonalnego planu rewitalizacji – działania rewitalizacyjne powinny być realizowane w sposób zintegrowany, uwzględniając aspekty infrastrukturalne, gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Realizowane projekty powinny łączyć działania związane z przebudową lub adaptacją budynków (rewitalizacja fizyczna), rekultywacją terenów przemysłowych i z działaniami związanymi z aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem (np. rodzin osób pozostających długo bez pracy, rodzin wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, środowisk dziecięcych i młodzieżowych, kobiet na rynku pracy). Zakres działań o charakterze miękkim i zastosowanych instrumentów powinien wynikać w sposób bezpośredni z realizacji planu rewitalizacji i prowadzić do rozwiązania problemów społecznych ściśle powiązanych z procesem rewitalizacji fizycznej.
Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta	Działania m.in. w zakresie gospodarki odpadami (np. przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu) oraz oczyszczania ścieków (w szczególności w zakresie podwyższonego usuwania biogenów), ochrona różnorodności biologicznej i istniejących zielonych miejsc publicznych na obszarach miejskich (np. tworzenie i konserwowanie istniejących zielonych „płuc miast”).
Wspieranie efektywności energetycznej	Inicjatywy związane z działaniami na rzecz energooszczędności w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym (w tym termomodernizacja budynków, nowoczesne rozwiązania w dziedzinie energetyki, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), w odniesieniu do infrastruktury publicznej (np. energooszczędne oświetlenie uliczne) oraz wdrażanie pilotażowych projektów dot. inteligentnych systemów dystrybucji energii elektrycznej.
Wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa dostępu i jakości usług publicznych	Projekty powinny wykorzystywać wspólne cechy/potencjał obszaru funkcjonalnego (np. wspólne dziedzictwo kulturowe) i przyczyniać się do umocnienia jego charakteru oraz do dostosowania i rozszerzenia oferty usług w całej przestrzeni funkcjonalnej miasta, które przyczyniają się do usprawnienia jakości życia mieszkańców i przyjezdnych (np. promocja produktu turystycznego wspólnego dla całego obszaru funkcjonalnego, poprawa systemu informacji dla cudzoziemców, poprawa jakości sanitariatów publicznych, usprawnienia dla osób niepełnosprawnych, bezpłatny dostęp do Internetu. Dostosowanie oferty usług powinno w szczególności dotyczyć poprawy dostępu do podstawowych usług na osiedlach mieszkaniowych związanych m.in. z edukacją, ogólnodostępną przestrzenią publiczną (parkingi, przestrzeń handlowa, podstawowa zieleń miejska) czy bezpieczeństwem publicznym.

Źródło: [Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego... 2013, s. 13].

- ponieważ ZIT od samego początku mają zapewnione zróżnicowane strumienie środków, istnieje większa pewność w odniesieniu do finansowania zintegrowanych działań;
- ZIT są instrumentem stworzonym dla podejścia terytorialnego do rozwoju, który może wspomóc odblokowanie niewykorzystanego potencjału na poziomie lokalnym, miejskim i regionalnym.

Należy wskazać, że mechanizm ZIT wdrażany jest obligatoryjnie na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Dodatkowo jednak Umowa Partnerstwa daje możliwość realizacji ZIT na obszarze miast o charakterze o regionalnym lub subregionalnym i na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie.

3. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów innych niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich, poza formułą ZIT – przykład Kontraktu Samorządowego

Przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów innych niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich mogą być wspierane poprzez instrumenty terytorialne właściwe dla konkretnych regionalnych programów operacyjnych. Podstawą realizacji tych instrumentów jest współpraca jednostek samorządu terytorialnego, które realizując różnego typu przedsięwzięcia, są zachęcane do zawiązania dowolnej formy partnerstwa. Podstawą partnerstwa ma być odpowiedź na wspólne wyzwania i cele rozwojowe, zidentyfikowane w subregionach, oraz potrzeba wypracowania wspólnej wizji rozwoju. Współpraca partnerów w ramach instrumentów skoordynowanego partnerstwa powinna pozwolić na kompleksowe, spójne, bardziej skoncentrowane działania prorozwojowe. Realizacja przedsięwzięć w ramach instrumentów terytorialnych mających charakter ukierunkowanego wsparcia pozwala w przybliżeniu określić wysokość środków dedykowanych na ten cel w ramach regionalnych programów operacyjnych. W zależności od programu operacyjnego konkretnego regionu instrument terytorialnego wsparcia jest inaczej nazywany, np. Kontrakt Samorządowy (RPO Województwa Zachodniopomorskiego), Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (RPO Woj. Pomorskiego), Strategiczne Inwestycje Terytorialne (RPO Woj. Lubelskiego), Regionalne Inwestycje Terytorialne (RPO Woj. Mazowieckiego) itd.³

Kontrakt Samorządowy (KS) jest nowym mechanizmem wymuszającym zawiązywanie partnerstw przez samorządy. Kontrakt będący zinstytucjonalizowaną formą partnerstwa obejmuje swoim zakresem planowanie i realizację zintegrowanych przedsięwzięć istotnych dla rozwoju regionu, tworzonych w oparciu o współpracę

³ W dalszej części pracy omówiony zostanie przypadek instrumentu określonego jako Kontrakt Samorządowy, który funkcjonuje na terenie województwa zachodniopomorskiego.

wszystkich partnerów, tj. samorządów, przedsiębiorców, sektora edukacji i nauki, organizacji pozarządowych funkcjonujących na danym obszarze. Jest porozumieniem zawartym pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego o zasięgu lokalnym a samorządem województwa. Ideą stworzenia mechanizmu Kontraktu Samorządowego (KS) – obok ujętego w zapisach Umowy Partnerstwa instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz mechanizmu Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS)⁴ – jest urzeczywistnienie idei planowania i realizowania procesów rozwojowych w regionie w oparciu o wymiar terytorialny w latach 2014-2020.

Choć pionierska formuła Kontraktu Samorządowego (KS), w odróżnieniu od Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), nie jest obligatoryjna, to stanowi interesującą alternatywę dla zawiązywania partnerstw o zasięgu lokalnym. Zamyśl kontraktu powstał jako powielenie negocjacyjnego sposobu finansowania zintegrowanych przedsięwzięć na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, które nie zostały włączone właśnie do ZIT-ów. Oznacza to, że mechanizm ten dedykowany jest w szczególności samorządom lokalnym (gminom o charakterze miejsko-wiejskim), które nie wchodzi w skład partnerstw zawiązyanych przez miasta wojewódzkie i gminy znajdujące się w ich sąsiedztwie.

Celem realizacji Kontraktów Samorządowych jest przede wszystkim [*Założenia do kontraktu...* 2013]:

- koncentracja zasobów i środków interwencji na wybranych obszarach tematycznych, służących przede wszystkim rozwojowi gospodarczemu w wyłonionych specjalizacjach gospodarczych regionu;
- budowa trwałego potencjału gospodarczego regionu, także po roku 2020;
- realizacja powiązanych z sobą (zintegrowanych) projektów wdrażanych przez JST z obszaru objętego KS w ramach ich kompetencji oraz innych partnerów (np. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), ukierunkowanych na rozwój gospodarczy danego obszaru i regionu, odpowiadających w sposób kompleksowy na potencjały gospodarcze i rozwój rynku pracy lub niwelujące ograniczenia tych potencjałów;
- sprzyjanie rozwojowi współpracy, integracji i koordynacji działań JST z innymi partnerami na obszarach KS (w tym przedsiębiorcami, Lokalnymi Grupami Działania, Lokalnymi Grupami Rybackimi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami otoczenia biznesu itp.), wdrożenie zintegrowanego podejścia do rozwoju danego terytorium w praktyce;
- wzmacnianie idei współkształtowania i koordynowania przedsięwzięć rozwojowych realizowanych wspólnie przez samorządy lokalne i zapewnienie spójności polityk lokalnych z polityką rozwoju regionu;

---

⁴ Ze względu na znane już zasady funkcjonowania i zakres obszaru terytorialnego RLKS odstąpiono od szczegółowego omówienia tego instrumentu w tym opracowaniu.

- zwiększenie efektywności i skuteczności wydatkowania środków publicznych, w tym w szczególności udostępnionych regionowi w ramach funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020.

Zadaniem tego rodzaju instrumentu jest stymulowanie rozwoju lokalnego i regionalnego dzięki interwencji finansowej ze źródeł zewnętrznych. W szczególności służyć on ma zwiększeniu efektywności i skuteczności wydatkowania Funduszy Europejskich na współpracę jednostek samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami oraz z organizacjami pozarządowymi. Kontrakt stanowi negocjacyjne narzędzie dla planowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć, będących odpowiedzialnością za zidentyfikowane potencjały gospodarcze danego obszaru (obszaru łączącego kilka gmin), istotnych dla jego rozwoju (w efekcie czego również całego regionu). Poprzez koncentrację wysiłków podmiotów go realizujących będzie prowadzić do wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego, by w konsekwencji zapewnić spójność społeczną i gospodarczą

4. Korzyści i ograniczenia związane z wdrożeniem nowych narzędzi finansowania współpracy między samorządami – próba oceny

Podejście zintegrowane w oparciu o wymiar terytorialny do finansowania przedsięwzięć rozwojowych pochodzących ze środków europejskich na poziomie regionalnym niesie z sobą wiele korzyści. Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego i funkcjonujących na ich terenie podmiotów w planowaniu i wdrażaniu wspólnych celów rozwojowych w oparciu o zasadę partnerstwa zwiększa możliwość oddziaływania projektów unijnych. Ponadto zapewnia spójność i efektywność realizacji wspólnych działań na danym obszarze poprzez identyfikację powiązań, potencjałów i barier, a następnie przez uzgodnionych przez wszystkie samorządy kierunków rozwoju. Współpraca i zawiązywanie związków czy partnerstw jednostek samorządu terytorialnego w ramach nowych narzędzi finansowania polityki regionalnej pozwala na zapewnienie ciągłości i stałego dynamizowania zachodzących na obszarze procesów rozwojowych, a także integrowanie struktur wewnętrznych obszaru dla stworzenia spójnej przestrzeni zapewniającej mieszkańcom obszarów lokalnych wysoką jakość życia.

Narzędzia te opierają się na zespole wartości motywujących do podejmowania wspólnych działań i rozwiązywania wspólnych problemów. Wśród tych czynników należy wskazać [Obrębalski 2014]:

- poczucie łączności (terytorialnej identyfikacji i tożsamości);
- akceptację wspólnego celu (programu), zależną m.in. od jego adekwatności wobec wspólnie odczuwanych potrzeb;
- świadomość konieczności wspólnego działania (zaangażowania) dla realizacji wspólnego celu (programu).

Skala wsparcia finansowego partnerstw samorządowych zawiązanych w ramach regionalnych polityk rozwoju wydaje się dość wysoka⁵. Budżety ZIT są zasilane z regionalnych programów operacyjnych (RPO), a dodatkowo z programu Infrastruktura i Środowisko oraz – w przypadku pięciu województw wschodnich – Polska Wschodnia. Wielkość wsparcia jest wyznaczana wymogiem ograniczenia udziału ZIT w EFRR (do 5%) oraz uzgodnieniami z instytucjami zarządzającymi tych programów (por. tab. 2).

Tabela 2. Miejskie obszary funkcjonalne realizujące ZIT

Miejskie obszary funkcjonalne	Forma prawna: stowarzyszenie lub porozumienie	Liczba JST	Alokacja w RPO (EFRR, EFS) w mln EUR
Białystok	Stow. Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego	10	76,00
Bielsko-Biała	Porozumienie	41	105,14
Bydgoszcz – Toruń	Porozumienie	25	166,79
Częstochowa	Porozumienie	34	104,16
Gdańsk – Gdynia – Sopot	Stow. Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot	36	259,28
Gorzów Wielkopolski	Porozumienie	5	49,28
Jelenia Góra	Porozumienie	18	113,37
Kalisz – Ostrów Wielkopolski	Stow. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	24	69,10
Katowice/Gliwice	Stow. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego	81	793,10
Kielce	Porozumienie	12	82,40
Koszalin – Kołobrzeg – Białogard	Porozumienie	19	40,00
Kraków	Stow. Metropolia Krakowska	15	236,06
Lublin	Porozumienie	16	105,41
Łódź	Stow. Łódzki Obszar Metropolitalny	31	226,00
Olsztyn	Porozumienie	7	58,58
Opole	Stow. Aglomeracji Opolskiej	21	71,40
Poznań	Stow. Metropolia Poznań	23	196,60
Rybnik	Stow. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego	28	105,41
Rzeszów	Porozumienie	13	72,82
Szczecin	Stow. Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	13	109,10
Wałbrzych	Porozumienie	22	193,60
Warszawa	Porozumienie	40	165,76
Wrocław	Porozumienie	15	291,25
Zielona Góra	Porozumienie	5	58,34
	RAZEM	350	3748,94

Źródło: [Zintegrowane Inwestycje Terytorialne 2015, s. 29].

⁵ Przykładowo wartość projektów objętych 6 koncepcjami Kontraktów Samorządowych realizowanych w województwie zachodniopomorskim to 159 381 133,48 zł. Dofinansowanie RPO WZ 2014-2020 to 133 575 103,10 zł [<http://www.rpo.wzp.pl/wiadomosci/decyzja-w-sprawie-dofinansowania-przedswiezec-okreslonych-w-ramach-koncepcji-kontraktow-samorzadowych>].

Proces wdrożenia nowych mechanizmów determinowanych wytycznymi modernizowanej polityki spójności na lata 2014-2020 nie należy do najłatwiejszych. Należy wskazać, że wdrożenie instrumentów w oparciu o programy regionalne ma także słabe strony [Ratuszniak 2013]. W szczególności dotyczy to ograniczonego zakresu inwestycji mogących uzyskać wsparcie w ramach zintegrowanych inwestycji. Ponieważ delegacja zadań jest zwykle dokonywana tylko z programu regionalnego, wyłącznie zadania przewidziane do realizacji w tym programie mogą być przekazane do mechanizmów terytorialnych. Poza tym wskazuje się na trudności natury politycznej, dotyczące delegowania zadań, zwłaszcza w układzie i przy niekorzystnych relacjach politycznych na linii marszałek – prezydent miasta wojewódzkiego. Szczególnego podkreślenia wymaga także fakt małego doświadczenia we współpracy między samorządami i zauważalny indywidualizm w podejściu do planowania i realizacji wspólnych projektów. Innym ograniczeniem jest trudność techniczna związana z realizacją dużych przedsięwzięć, co również nakłada więcej obowiązków na beneficjentów. Aż wreszcie istnieje ryzyko postrzegania instrumentu jako mało znaczącego w kształtowaniu polityki regionalnej, pozostającego w wyłącznej gestii samorządów.

5. Zakończenie

Obecnie uważa się, że zintegrowane inwestycje terytorialne odgrywają istotną rolę w rozwoju miast i miejskich obszarów funkcjonalnych. Dzieje się tak dzięki ukierunkowaniu wsparcia na obszary miejskie, pełniące kluczowe funkcje w systemie osadniczym województw lub obszarów obciążonych problemami strukturalnymi, a także identyfikacji indywidualnych potrzeb obszarów miejskich i realizacji skuteczniejszej polityki adresowanej w postaci zintegrowanego wsparcia. Istotną korzyścią w przypadku partnerstw lokalnych (zawiazywanych np. w formule kontraktu samorządowego) jest budowanie wielopoziomowego systemu zarządzania oraz wzmocnienie współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Mechanizmy terytorializacji przyczyniają się w konsekwencji do wzrostu efektywności polityki rozwoju poprzez integrowanie różnych instrumentów zarządzanych na poziomie regionalnym oraz alokację myśli strategicznej na poziom realizowanych przedsięwzięć rozwojowych.

Niewątpliwą korzyścią z wprowadzenia takich instrumentów, jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne lub Kontrakt Samorządowy jest zwiększenie pewności dostępności środków finansowych na zintegrowane działania. Szanse osiągnięcia większego efektu (np. efektu synergii) przy danym poziomie inwestycji publicznych stanowią także kluczową korzyść z zastosowania nowych mechanizmów. Poza tym wśród zalet zintegrowanego podejścia terytorialnego wymienić można możliwość wykorzystania potencjału rozwojowego lokalnego i regionalnego, a także sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji samorządów z innymi podmiotami. Korzyści te stanowią znacząca przewagę nad ograniczeniami pojawiającymi się zwykle przy wdrażaniu tych nowych instrumentów.

Literatura

- Arkusz informacyjny Komisji Europejskiej (marzec 2014), ec.europa.eu/regional_policy/sources/doc-gener/informat/2014/iti_pl.pdf (1.02.2017).
- EFSI 2014, Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne, *Zbiór aktów prawnych Unii Europejskiej w zakresie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na lata 2014–2020*, MIR, Warszawa.
- Fundusze Europejskie, 2017, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/zintegrowane-inwestycje-terytorialne> (1.02.2017).
- <http://www.rpo.wzp.pl/wiadomosci/decyzja-w-sprawie-dofinansowania-przedswiezec-okreslonych-w-ramach-koncepcji-kontraktow-samorzadowych> (1.02.2017).
- Obębalski M., 2014, *Kontrowersje wokół Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Gospodarka Regionalna w Teorii i Praktyce, nr 333, Wrocław.
- Ratuszniak I., 2013, *Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce – Ekspertyza*, Centrum Doradztwa i Rozwoju Kompetencji, Wrocław.
- Umowa Partnerstwa, 2015, *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020*, Ministerstwo Rozwoju, Projekt po zmianach wynikających z uzupełnienia zapisów o EFRM oraz po negocjacjach programów operacyjnych, Warszawa, grudzień.
- Ustawa z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, Dz.U. 2014, poz. 1146 ze zm.
- Zakrzewska-Półtorak A., 2013, *Zintegrowane Inwestycje Terytorialne jako nowe narzędzie wspierania współpracy jednostek samorządu terytorialnego – przypadek Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego*, Biblioteka Regionalisty, nr 13, s. 267-276 DOI: 10.15611/br.2013.1.18
- Założenia do Kontraktu Samorządowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020*, 2013, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin.
- Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce*, 2014, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa.
- Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE w tym realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*, 2013, MRR, Warszawa.
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Nowe rozwiązania dla miast w polityce spójności na lata 2014-2020*, 2015, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, wrzesień.